

Ljubljana, 20./IV. 1922. — II./16.

Emil D. Stefanovič
lastnik in odgovorni urednik.

24. IV. 1920.

Pred dvema leti je poročila Zaloško cesto kri 14 nedolžnih žrtev režima. Ljudje, ki so se borili za večji košček kruha, ljudje, ki so spoznali krivico današnje družbe in ki so hoteli demonstrirati proti neznošemu pritisku krvosesov in njihovih zaščitnikov, so plačali to s svojim življenjem. Dve leti že leže njihova trupla pod zemljo, a njihova imena so ovekovečena v srcih njihovih sotrpinov celega sveta. — 24. IV. je večna sra-

mota klerikalnega režima in bo ostal vedno zapisan s črnimi črkami v zgodovini. — 24. IV. je zaplakalo veliko žen, mater in otrok, za svojimi vzdrževalci, ki so 90 % svojega dela žrtvovali za dobrobit današnje družbe in le 10 % za vzdrževanje svoje rodbine.

Povzročitelji teh žrtev so tisti ljudje, ki stoje danes v boju za svoja korita v najskrajnejši opoziciji, ali teh krutih obsodb klerikalnih mogotcev proletarijat ne bo in ne sme pozabiti!

Genova.

Versajski mir je vлил v rane evropskih ljudstev, ki so 5 let krvavela po bojiščih, hudičevu olje in jih napravil še bolestnejše. Wilsonova načela o večnem miru so ostala neizpeljana, ker kapitalistična družba ne pozna nobene etike, ne pozna nobene religije in nobene pravice, denar je njen bog, profit njen cilj in borza njeno svetišče. Kapitalizem pozna le pravico močnejšega, ki sme slabejše izmagozavati in zaslužnjevati in zato je zveza narodov, enakopravnost vseh narodov in stanov v današnji kapitalistični družbi utopija. Povojna leta so stala v znamenju tekme angleškega in francoskega imperalizma in kapitalizma. Anglija je zavladala polovici sveta in skuša sedaj to nadvlado ohraniti, ampak upori v Indiji, Egiptu, v Irski in Afriki so v zvezi z velikansko armado brezposelnih ter nezaposleno industrijo glasom »Mene, tekel, ufarsin« njenim mogočnikom in za to skušajo doseči sporazum s Sovjetsko Rusijo, v katero gledajo zatirani narodi angleškega imperija kot v svojo odrešenico ter z Nemčijo, ki ji hoče pomagati v toliko, da bo zopet možna kupovati angleško blago. Francija je dobila v roke bogate nemške rudnike in hoče v zvezi z malo antanto izprešati iz Nemčije zadnji krajcar na račun vojne odškodnine in hoče dobiti od Rusije povrnjene milijarde, ki jih je dajala carističnim vladam za oboroževanje.

Iz tega ozračja je vzrastla tudi genovska konferenca. Anglija hoče razmahati svoje trgovine. Francija hoče močno armado, ki bi eventualno v zvezi z armadami male antante strahovala Nemce in Ruse.

* Izključena so iz razprave vprašanja revizije mirovnih pogodb in reparacij, ki tvorijo vendar jedro današnje mizerije. Bolnika, ki trpi na jetiki v zadnjih štadijih, zdravijo z mrzlimi obkladki.

Prvi nastop Čičerina, ko je zahteval splošno razorožitev Evrope, je vzbudil francoske imperialiste, ki so vedno dosedaj razlagali, da ne morejo razorožiti, ker Rusija neče razpustiti svoje armade. Histerični odgovor fran-

coskega delegata Barthoua je bil dokaz, da je Rus potegnil francoskim patrijotom krinko z obraza...

Druga krinka je bila potegnena z obraza g. dr. Benešu in drugim malo-antantistom, ki so polni fraz o narodni samoodločbi, ko so zahtevali Rusi razpravo o zaščiti manjšin.

Tretja krinka je bila strgana z obraza celokupne antante, ko so Rusi odklonili plačanje carističnih dolgov. Vsa človekoljubnost antantne gospode, vsa njihova pravičnost je le fraza, denar hočejo, profite hočejo, Rusijo in Nemčijo hočejo eksploatirati, kakor že izsesavajo svoje kolonije in razne male »zaveznike« la mala antanta itd.

Na Veliko noč pa je počila bomba. Rusi in Nemci so sklenili pogodbo. Ta pogodba je prvi začetek mogočne koalicije, ker Rusija predstavlja bogato zalogo in Nemčija je ena sama velika moderna tovarna. Rusija dobi stroje in industrijske artikule, Nemčija surovine in veliko tržišče... Komplex 200.000.000 ljudi se vstvarja, ki neče poslušati diktata antantinih mogotcev. Zbližanje treh internacional je drug važen dogodek. Rusija je proletarska država, v Nemčiji bo združen proletarijat igral vodilno vlogo.

Enotna fronta je na pohodu in proletarijat vseh držav in kontinentov je v srcu na strani zatiranih in ponižanih narodov in jim bo dejansko pomagal v boju proti antantinemu kapitalističnemu imperializmu.

Maliki raznih domovin se rušijo in na plan stopajo združene množice vseh zatiranih in ponižanih, ki hočejo kruha, svobode, pravice.

Velikanska borba za novo boljšo in pravičnejšo človeško družbo prihaja v odločilno fazo.

Proti združeni reakciji gremo v boj v zavesti, da nosimo na naših praporih ideale, za katerimi so stremili najboljši tisočletja. In ta zavest, ta trdna vera, nam daje moč, proti kateri ne bodo opravile ničesar vse peklenke sile današnjih mamonističnih mogotcev.

Proletarij vseh zemlja, združite se!

ba, absolutistična protiljudska vlada, ki opira svoj režim na golo silo, mesto na zaupanje ljudstva vseh plemen Jugoslavije. Odkazali smo pravo mesto uvozu, izvozu, trgovski bilanci, špekulaciji itd. v vprašanju draginje in valute, povedali smo tudi, na kakšen način bi mogla močna ljudska vlada urediti državni proračun, izboljšati in stabilizirati tečaj dinarja ter s tem započeti uspešen boj proti draginji.

Ostane odprto vprašanje, kako naj se bori proti draginji delavno ljudstvo do tedaj, dokler ostane današnji režim in dokler država sama ne ubije draginje po zgoraj načrtani poti.

Za delavno ljudstvo obstoji draginja v tem, da gredo cene življenjskim potrebščinam kvišku, plače pa zaostajajo. Nam se torej zdi efemeran, pesek v oči, vsak drugačen boj proti draginji kot boj za primereno zvišanje delavskih mezd in uradniških plač. Če delavno ljudstvo draginji primereno zvišuje svoje plače, je naredilo to, kar se v danih razmerah narediti da. Jasno je sicer, da zvišanje plač pomeni nov val draginje, toda delavstvo se zato ne more brigati, ker hoče in ima pravico živeti kot človek. Na vsak nov val draginje ima delavstvo in drugi delavni sloji odgovoriti z novimi zahtevami, tako da približno obdrži korak z naraščajočo draginjo. Za to mora imeti delavstvo moč, ki mu jo lahko da edino le močne, enotne, razredne strokovne organizacije z ene strani, z druge strani pa številu in gospodarskemu pomenu delovnega ljudstva odgovarjajočo političen upliv v državi, ki je tem večji, čim manj je stranic, ki hočejo biti delavske in ljudske. Torej enotnost in razredna zavednost v strokovnih organizacijah, enotnost v politični organizaciji in v političnem boju delavnega ljudstva.

Razbitost strokovnih organizacij je bila in je povsod za delavstvo naravnost poguba, ker slabi in razbija njegovo moč. Vendar ni dovolj, če je strokovna organizacija enotna, ampak mora biti tudi razredna in bojvena, sicer ni nič drugega kot orodje kapitala, ki drži potom podkupljene strokovne birokracije delavstva pod bičem.

Jasno pa je tudi, da mora biti delavno ljudstvo političen faktor, da si izvojuje in obdrži državljanske pravice in politično silo, brez česar mu je strokovni boj onemogočen ali pa vsaj ostane skoraj brezuspešen. Najdrastičnejši vzgled za to je ravno Jugoslavija, kjer je »zakona« napravil delavno ljudstvo politično brezpravno. Iz te politične brezpravnosti je prišla sedanja obupna situacija v gospodarskem življenju proletarijata in širokih množic delavnega ljudstva.

Iz vsega našega razmišljanja o draginji sledi za delavno ljudstvo logično dvoje zapovedi:

1. Delavstvo strni se kompaktno v velike, enotne, razredno-zavedne, močne strokovne organizacije. Potom njih se boj za to, da tvoje plače ne zaostanejo za draginjo!

2. Delavno ljudstvo: delavec, kmet-delavec, nameščeneec, intelektualni delavec, združi se v velik, mogočen politični faktor, zavzri luksuz majhnih delavskih, kmečkih, lažidelavskih in lažikmečkih stranic! V enotnosti je tvoja moč! Če ne postaneš močan političen faktor, se bo ozdravljene državnih financ o svojem času izvršilo s strojenjem tvoje kože, kakor danes draginja mori le tebe.

Nova ruska gospodarska politika in sindikati.

(Konec.)

Svobodno organiziranje v sindikatih.*

Avtomatično včlanjenje vseh delavcev v strokovnih organizacijah je povzročilo v sindikatih nek birokratizem, ki je vplival na to, da so se oddaljile od članov. Zato pa je potrebno, da se povrnemo k svobodnemu individualnemu ali kolektivnemu organiziranju v strokovnih organizacijah. V nobenem slučaju pa se ne sme zahtevati od članov strokovnih organizacij kako določeno politično prepričanje. V tem oziru kakor tudi glede vere bodo strokovne organizacije morale biti nadstrankarske. Zahtevati se mora od članov sindikatov, da umevajo potrebo discipline in združevanja moči za brambo delavskih koristi in delavske sovjetske vlade. Proletarska država od svoje strani pa si mora prizadevati, da izpelje strokovno zedinjenje delavstva pravno in dejansko. Toda strokovne organizacije si ne bodo mogle prisvajati nobene pravice, kateri ne bi odgovarjala enakovredna dolžnost.

Sindikati in vodstvo podjetij.*

Ko se je proletarijat polastil državne oblasti, je njegova prva dolžnost, da

* Ta dva odstavka sta bila pomotoma izpuščena v začetku nadaljevanja tega članka v 12. številu.

dvigne produkcijo blaga in produktivnost družbe. Ta dolžnost, ki je jasno izražena v programu ruske komunistične stranke, je postala danes posebno važna radi opustošenja, lakote in splošne desorganizacije v povojni dobi. Zato pa je hitra upostavitve velike industrije neobhodni predpogoj, brez katerega je rešitev iz kapitalističnega jarma in zmaga socializma nemogoča. Toda upostavitve industrije v sedanjem položaju Rusije zahteva, da se brezpogojno koncentriira vsa moč v rokah tovarniških vodstev. Ta morajo po splošnih pravilih biti ustanovljena na principu individualne odgovornosti in morajo določati mezde in razdelitev denarnih vsot, racij, delovnih oblek, in v splošnem vse aprovizacije, na podlagi in v okviru kolektivnih pogodb, ki so jih sklenile s sindikati. Vodstvu je treba pustiti največjo svobodo iniciative. Treba bo na polju industrijske povzdige in dela, ki izključuje vsak deficit (primanjkljaj) in dosežen dobiček, skrbno preiskati vsak dosežen uspeh, in najboljši upravitelji se bodo morali skrbno izbrati. Vsako vmešavanje strokovnih organizacij v zadevi vodstva se mora v teh pogojih smatrati za škodljivo in odveč.

Bila bi velika zmeta, če bi to neovrgljivo resnico smatrali za negacijo

V. F.

Draginja, valuta in delavno ljudstvo.

(Konec.)

Vendar ne trdimo, da ni potrebno spraviti uvoza in izvoza v ravnotežje. K temu se mora težiti, vendar ne po sedanjih katastrofalnih metodah. Izvažati bi se smelo le to, kar ni doma neobhodno potrebno. Uvoz bi se moral omejiti na najpotrebnejše stvari. Eno in drugo bi se pa moralo vršiti pod kontrolo delavskih or-

ganizacij in kmetskih zadrug, ker le tako bi se našla prava mera. Tega pa seveda sedanja vlada ni sposobna izvesti.

V svojih dosedanjih izvajanjih smo pokazali, da je glavni vzrok draginje padec dinarja, ki ga je zakrivilo v prvi vrsti katastrofalno gospodarstvo z državnimi financami. Državne finance pa uničuje sla-

„DELAVSKE NOVICE“ izhajajo vsak petek.

Uredništvo in upravnništvo: Turjaški trg 2.

Letna naročnina	120 K
mesečna naročnina	12 K

Posamezna številka 3 K.

sodelovanja strokovnih organizacij v socialistični organizaciji industrije in v vodstvu državne industrije. Nasprotno: tako sodelovanje je neizogibno kot je zgoraj razloženo.

Notranja nasprotja sindikatov v prehodni dobi.

Iz navedenega sledi cela vrsta nasprotij med različnimi funkcijami sindikatov. Na eni strani je njihovo glavno sredstvo, s katerim delujejo, pouk in vzgoja; na drugi strani pa, ker sodelujejo z državno oblastjo, se ne morejo pri sodelovanju odtegniti nekim nasilnim metodam. Njihova glavna naloga je na eni strani, da ščitijo delavske interese v pravem pomenu besede; na drugi strani se pa ne morejo odreči nekemu nasilju, ker sodelujejo z državno oblastjo in pri zgradbi narodnega gospodarstva. Na eni strani morajo delovati po vojnih metodah, ker je prehodna doba najbolj oster, neizprosni in obupen razredni boj; na drugi strani pa so vojaške metode v strokovnih organizacijah najtežje izvedljive. Morajo se prilagoditi masam in njihovem sedanjemu nivoju, obenem pa ne smejo v nobenem slučaju popustiti ljudskim predsodkom, ampak jih dvigati na vedno višjo stopnjo. Ta nasprotja niso slučajna in se ne bodo mogla izločiti dolgo vrsto let; dokler bodo obstajali ostanki kapitalizma in male produkcije, bodo obstajala nasprotja med temi ostanki in početki socializma v vsem socialnem ustroju.

Praktične posledice, ki odtod izhajajo, so dvojne. Prvič ni zadosti, da strokovne organizacije razumevajo svoje dolžnosti in da jih dobro izvršujejo; potrebna sta poseben takt v odnošajih z masami in posebno razumevanje, kako je treba občevarati z njimi v vsakem posameznem slučaju, da jih vsakokrat s čim manjšim odporom dvignemo na višjo kulturno, gospodarsko in politično stopnjo. Drugič pa je jasno, da bodo nasprotja, o katerih smo govorili, nujno izzvala spore, nesporazume, praske itd. V tem slučaju pa je absolutno potreben višji organ, ki bo imel dovolj avtoritete, da bo vsa nasprotstva takoj odstranil.

Sindikati in tehnični strokovnjaki.

Glavne teze o tem vprašanju so razložene v programu Marxa, toda ostale bodo mrtva črka, če jih ne izvedemo v dejanja, ki naj pokažejo stopnjo njihove resnične izvedljivosti. Ta dejanja so bila pred kratkim: umor inženirjev, od strani delavcev po socializiranih rudokopih, ne samo v Uralu, temveč tudi v Donskem basenu; potem samomor glavnega inženirja pri direkciji voda v Moskvi W. W. Oldenburga zaradi neznosnih delovnih pogojev, ki jih je ustvarilo netolerantno postopanje komunistične skupine in vladnih sovjetskih organov; to postopanje dokazuje njihovo nezmožnost. Osrednji vseruski izvršilni odbor je bil prisiljen, da je izročil proučevanje te zadeve justici.

Odgovornost za taka dejanja pa v splošnem zadene bolj komunistično

stranko in sovjetsko vlado, kakor pa strokovne organizacije. Toda tu ne gre odločati o odgovornosti, ki zadene vsakogar, temveč bolj za politične posledice, ki se morajo iz tega izvajati. Če se nobeni vodilni instituciji — ne komunistični stranki, ne sovjetski vladi, ne strokovnim organizacijam — ni posrečilo, da bi ščitila kot punčico svojega očesa vestne tehnične strokovnjake, ki so zmožni in ljubijo delo, čeprav niso komunisti, potem ne gre tu za noben resen rezultat na konstruktivnem polju socialističnega režima. Moramo uspeti, da dovolimo tehničnim strokovnjakom, ki tvorijo določeno socialno plast, in to dokler ne dosežemo najvišji razvoj komunistične družbe, v socialističnem režimu boljšo situacijo kot v kapitalističnem režimu, tako v pravu kot v dejanju... Ne bomo mogli imeti za dobro urejevanje ono stroko, v kateri se ne bo delalo praktično in po začrtanem načrtu, da se položaj tehničnih strokovnjakov povsem zasigura, da se da prednost boljšim izmed njih in da se branijo njihove koristi.

Naloga strokovnih organizacij je, da izvršijo to delo (ali da se sistematično udeležujejo tega dela v vseh strokah), ne s stališča vsake posamezne stroke, ampak delovnih in narodno-gospodarskih koristi.

V vprašanju tehničnih strokovnjakov bodo strokovne organizacije morale vplivati na delavske množice vsak dan in ustvariti pravične medsebojne odnose med njimi in med tehničnimi strokovnjaki. Samo s takim delom bo mogoče doseči resne praktične rezultate.

Sindikati in malomeščanski vpliv na delavski razred.

Strokovne organizacije bodo imele resnično vrednost samo, če se jim posreči, da zberejo v svojih vrstah širše plasti delavstva, ki je izven strank. Od tod pa sledi neizogibna možnost, zlasti v državi, ki ima pretežno večino kmetov, da se v strokovnih organizacijah pojavijo vsi politični vplivi, ki so odsev spominov kapitalizma in male produkcije. To so malomeščanski vplivi: na eni strani menjševistični in socialno-revolucionarni vplivi; na drugi strani pa anarhistični vplivi. Samo v teh smereh je še nekaj ljudi, ki branijo kapitalizem, ne radi egoističnih razrednih interesov, temveč zato, ker so še uverjeni, da nad razredi biva »demokracija«, »enakost« in »svoboda«.

Ostanki takih malomeščanskih idej v naših strokovnih organizacijah so razumljivi radi gospodarskih vzrokov, ki smo jih navedli zgoraj in radi vpliva posameznih oseb ali skupin. Proletarske stranke, po strokovnih organizacijah bodo zato morale posebno paziti, da se borijo proti malomeščanskim vplivom, tendencam in stranpotom v sindikatih tem bolj, ker nova gospodarska politika vodi neizogibno do nekega ojačenja kapitalizma. To ojačenje mora najti svoj protiutež v bolj aktivni borbi proti malomeščanskemu vplivu po strokovnih organizacijah.

Strokovni pregled.

Pozor! Mezdna gibanja!

Kovinarji! Ne potujte v Celje, ker je tam štrajk! Soboslikarji in pleskarji! Ne potujte v Brod n. S., ker so sodrugi v štrajku! Lesni delavci! Ne potujte v Zagreb, ker vlada tam velika brezposelnost! Stavbinski delavci! Ne potujte v Zagreb, ker so tam sodrugi v mezdnem gibanju! Brivci! Ne potujte v Split, ker so sodrugi v štrajku! Tesarji! Ne potujte v Split, ker so sodrugi v mezdnem gibanju. Kamnoseki! Kamnoseki ne potujte v Ljubljano, ker so sodrugi v mezdnem gibanju.

Leskošek — zbežal. 14. aprila je priredil Leskošek v Trbovljah javen shod v »Del. domu«, ki je bil plakatiran brez dnevnega reda, da bi privabili kako ovčico v edino zveličavni kader »Unije slov. rudarjeva«. »Napreje« se seveda oglašil shod tudi brez dnevnega reda in naznačil za govornike Leskoška in Svetka. Svetek ni prišel, ker je menda že v naprej slutil usodo svojega tovariša. V dvorani je sedelo 15 žensk in kakih 10 moških, to je bila masa Leskoškovega kora. Približno 150 naših delavcev je stalo v ozadju dvorane, sredina in gorenji del dvorane je bil pa prazen tako, da se je jasno videla grupa delavcev in peščica »Unijatov«. Shod je otvoril znani razdirač delavkega gibanja Krušič in dal takoj besedo Leskošku. Na našo zahtevo, naj se izvoli predsedstvo, je odvrnil Krušič, da je to dru-

vali so ga zamen — on je zginil in pobegnil ekspres, da se nikoli več ne vrne. Njegov tovariš Jeran iz Jesenice je podal precej stvarno poročilo o štrajku, ker mu je mrzli tuš, ki si ga je poiskal Leskošek, odvzel vsako veselje, da blati naše sodruge, čeprav so bile tudi njegove ustnice za to pripravljene.

Naši sodrugi so povedali, da hočejo podpirati sodruge kovinarje z vsemi sredstvi, naglasili pa so, da so Bračinac in kompanija s pomočjo policije odvzeli denar in imovino nekaterih kovinarskih organizacij ter zahtevali, da se ta denar in imovina izroči legitimnim predstavnikom kovinarskih delavcev in da se izključi iz delavskih vrst Bračinac in tovariši, ki so na kovinarskem kongresu na Dunaju glasovali za vojsko in proizvajanje municije ter postavili jugoslovanske kovinarje v najslabšo luč pred celim delavskim svetom.

Jeran se na te očitke ni mogel braniti drugače, kakor da je izjavil, da je to storil Bračinac in centralna uprava Zveze kovinar. delavcev, podružnice pa so pri tem nedolžne. — Res čudna obramba! In čudna organizacija, če sme centrala postopati tako absolutistično brez sodelovanja podružnic in članstva!

Drugič o tej stvari več, za sedaj le to, da si sicer tako gostobesedni Krušič, ni znal drugače pomagati iz zagate, kakor da je shod zaključil, čeprav so naši sodrugi imeli še marsikaj za povedati.

Leskošek in Jeran sta povdarjala, da hočejo izčistiti svoje vrste, zato tudi mi pozivljamo sodruge kovinarje, naj zares očistijo kovinarsko Zvezo, če hočejo imeti res borbeno organizacijo.

Več rudarskih delavcev.

Karmeljski sužnji in njihovi duševni pastirji. V nedeljo, dne 9. t. m. se je vršil zaupniški sestanek, v prostorih gostilne gospoda Žagarja v Krmelju, ki ga je sklicala »Centralna uprava neodvisne zveze rudarskih delavcev za Slovenijo«, na katerem se je poročalo navzočim sodr. zaupnikom, o potrebi in delovanju neodvisnih organizacij. Na tem sestanku se je pač naš sodrug prepričal, v kako mizerem stanju se nahajajo karmeljski trpini; kateri so popolnoma odvisni od milosti g. St. Janžkega župnika, ki je pač več ali manj v dobrem sporazumu z g. podjetnikom Jakikom. Izrazil so se tudi napram našem sodrugu, da jim je zelo otežkočeno delovanje, za res pravilne neodvisne strokovne organizacije, katere edine bi bile zmožne v enotnem nastopu izboljšati kritično bedni položaj teh trpinov, od strani g. župnika. Ker ima ta gospod prevelik vpliv pri g. podjetniku, ter se njim je bati, njim ta gospod župnik, neugladil pota iz že itak bornega stanovanja na cesto.

Isto nedeljo se je vršil shod klerikalne, strokovne zveze v Krmelju, v prostorih klerikalne zadruge. Shod je otvoril ob 3. uri popoldan gospod St. Janški župnik Bajc. ter podal besedo g. narodnemu poslancu Sušniku, kateri je takoj s prvimi besedami svojega govora, počastil navzoče z naravnost smešnim izrazom in sicer: kakšno izredno veselje da vlada v njemu, ko vidi pred seboj toliko zanimanje krmeljskih trpinov, da se v tako obilnem številu udeležijo klerikalnih shodov od okoli 600 delavcev 40 do 50 po številu. Človek bi mislil, da danes, ko se proletarijat, ko se delovno ljudstvo nahaja naravnost v mizerem kritičnem stanju, posebno pa se delavci krmeljskega rudokopa, hodijo ti gospodje, ki se hočejo zraven posvetne politike imenovati tudi dušni pastirji, med to ubogo izmognano, nesramno izkoriščano delovno ljudstvo z namenom, da mu čim hitreje in čim največ izboljšajo obupni položaj; toda po besedah g. n. poslance Sušnika, se da samo to sklepiti, da ti gospodje hočejo za vsako ceno obdržati to revno delavsko paro, v temi in nerazsodnosti. Omenil je sicer razne nepravilnosti in napake današnje vladne večine, kar je seveda več ali manj navzočim zborovalcem že znano, ni pa povedal kako da bi se tem napakam dalo odpraviti, in ni povedal, ali so poslanci SLS že storili eden ali drug kakšen resen korak proti eni ali drugi nepravilnosti. Omenil je v svojem govoru med drugim tudi, da naša država vzdržuje okoli 50.000 ruskih dezertirjev ali emigrantov, ni pa povedal ali je že on kdaj pri sebi narodne skupščine, zavzel se odločno za to, da se te ljudi nemudoma pošlje v njih prostorno državo nazaj, ter da se naj tam oprimejo dela takšnega, da bo koristen celokupnemu ruskemu narodu, ne pa da se tem dezertirjem daje tukaj pri nas potuha ter se njih sprejema v boljše državne in privatne službe, medtem ko se lastne državljanke šikanira in meče na cesto. Nadalje se je tudi v svojem govoru g. nar. poslanec v svrhu ohranitve, tiste peščice svojih pristašev v temi nerazsodnosti, ki so bili navzoči, poslužil izreka, da je skupen ali enoten razreden boj jugoslovanskega proletariata nemogoč, vendar je za zopet poudarjal, da naj se organizirajo seveda v njegov tabor.

Po končanem govoru g. n. poslance Sušnika je vprašal gospod župnik iz St. Janže, če želi kateri kaj pripomniti, oziroma če želi kateri besedo, nakar se je prijavil k besedi sodrug Vogrin iz Trboveli, kateri je hotel navzočim zborovalcem orisati opasnost jugoslovanskega proletariata, v katero so nas privedle razne puhle klerikalne in druge politične fraze, ter pozvati navzoče, da se čimhitreje vzbudimo iz omamljenega, opajnega spanja v katerega so nas privedli razni dobro rejeni politiki, ter se oklenemo kot en mož edinega orožja ki se nam še nudi v uspešno bojevanje, proti krutim izkoriščevalcem, in to so neodvisne strokovne organizacije. Za nas rudarje je Neodvisna Zveza rudarskih de-

lavcev. Po izreku sodruga Vogrina, da je član Zveze rudarskih delavcev, ter da je to edino uspešno bojno sredstvo za nas rudarje trpine, zahrulita g. župnik in g. nar. poslanec Sušnik z medklicem, da je to dr. Žerjavova Unija, ter da je sodrug Vogrin agent dr. Žerjava; no žal, da je ta, prazen naravnost zloben medklic g. župnika, na njegovih sicer majhno število navzočih, toda vendar močno opojenih klerikalnih pristašev, uplival v toliko, da je bilo sodrugu Vogrinu momentano onemogočeno razjasniti navzočim zborovalcem, kako podel in demagoški, ter zloben da je ta medklic posebno od strani človeka ki naj bi se imenoval ob enem učenik pravičnosti.

Razvidno je pač, kako ti gospodje izrabljajo nerazsodnost delovnega ljudstva, s tem da ga cepijo na vse vetrove v razne frazarske politične struje, in to le v pogubo proletariata, samo, da se oni svojimi več ali manj dobro nasajenimi jezički, po plečih uboge delovne pare, pripilajo do korit; kaj njim mar stanje ali življenje teh, kateri so njim pripomogli do jasel, njih glavno geslo je, delavec mora ostati v temi, ter ne sme nikakor priti do spoznanja, da je močan, in sicer najmočnejši faktor v človeški družbi. Zatorej vam še kličem karmeljski rudarji, da edino geslo, katero lahko in nam mora izboljšati naše kritično stanje je, eden za vse — vsi za enega. Zato je naša prokleta dolžnost, da že enkrat za vselej, ovržemo tiste puhle in za nas pogubonosne klerikalne in razne druge politične fraze, ter se tako kakor en mož poprimemo orožja, katerega imamo še kot edino sredstvo, potem katerega nam bi bila še edina omogočena izpolnitev naših želja in hrepenenja, ki ni nič drugega, kot hrepenenje po človeku dostojnem življenju, in to orožje so neodvisne strokovne organizacije, za nas rudarje Zveza rudarskih delavcev v Sloveniji. Trpini, karmeljski rudarji, ponovno apeliram na vas ne dopustite nadalje trati zlatega časa z burkami vašega gospoda župnika, kajti beda, pomankanje ter nesramno izkoriščevanje od strani naših krutih izkoriščevalcev in njih podprenikov postaja dan za dnem opasnejše, ter nas po krivdi naše neenotnosti tira kar skokoma pred žrelo obupa, medtem ko hodijo razni dobro rejeni gospodje politikarji uganjati s svojimi puhlimi frazami burke med nas. K sklepu vam kličem: »Živele neodvisne strokovne organizacije. — Živele Zveza rudarskih delavcev.«

Rudar iz Trboveli.

Pripomba k draginjskim dokladam Juž. žel. Uprava Juž. žel. opominja v svojem službenem listu 1. aprila št. 13. uradnike in sluga na strogo molčečnost in prepoveduje vsaka ustmena poročila in objave v časopisih službenega značaja. Čujte zakaj?! Zato, ker smo zvedeli od višjega uradnika samega, da imajo po 10.000 do 14.000 kron plače z draginjskimi dokladami ali predujmom mesečno. Zato, ker uslužbenci, ki imajo komaj borih 2000 K mesečno niti predujma ne dobijo. Razumljivo je, da je prišlo do velikega razburjenja, da je delavstvo v kurilnici, Ljubljana 10. aprila ostavilo delo za eno uro kot protest proti temu. Opozorjamo Vis, da se ne igrate z ognjem, ker vam ne bo pomagal niti zakon o zaščiti države.

Stavbinska podjetja in 8urni delavnik. Tvrdba »Slograda«, slov. gradbeno in industrijsko podjetje d. d. se ne briga prav nič za »Uredbo o 8urnem delavniku niti se v slučaju potrebe obrača na zakonito inštanco za dovolitev podaljšanja 8-urnega delavnika, ampak kar po domače pride ob 6. uri polir in pravi delavcem: »Dons homo pa delal do 7. zvečera. Delavce, ki več ne morejo delati naprej, pa drugi dan odpuste.«

10. aprila t. l. je tako zapovedal polir Zvečak, da se mora delati do 7. Delavce M. J. je odgovoril polirju, da že dela 10 ur, da pa ne more več, ker je lačen in slab. Zato so ga takoj poklicali v pisarno in odpustili od dela. Polir seveda še hoče oprati in pripoveduje pravilice, da je M. J. hujškal. Tajnik osred. društva stavb. delavcev je podvel intervencijo pri omenjeni tvrdki.

Opozorjamo pristojne oblasti na »Uredbo od 13. IX. 1919 o 8-urnem delu, ki pravi v § 4. Točka II: Če nastopi nepredvidena potreba — ki pa se ne ponavlja periodično — da se v delavnicah odstranijo zapreke nemotenemu delu. V tem slučaju mora podjetnik v roku 24 ur naznaniti v § 8. označeni oblasti, kdaj je nastopila in nehalo ovira za redno delanje. Točka 3. V § 8. označena oblast more na prošnjo podjetnikovo v interesu rednega poslovanja dovoliti za posamezna podjetja oz. delavnice ali pa za posamezne oddelke dovoliti podaljšanje delovnega časa na največ 10 ur dnevno ali 60 ur tedensko, ampak najdalj za 4 tedne. Na ponovne take prošnje se sme to dovoljenje izdati za eno in isto podjetje največkrat kratko po 4 tedne v istem kalendariskem letu.

To velja tudi za industrijske in obrtne obrate, ki delajo sezonsko.

§ 6. Za delo, ki traja čez čas, ki je določeno v § 1. oz. čez 48 ur tedensko (§ 4. § 5. § 6) se mora plačati najmanj za 30% več, kakor se plačuje za delovne ure normalnega delovnega časa.

§ 9. Z denarno globo 100—500 Din se kaznuje, kdor sili delavce z odpustom od dela, s samovoljnim ustavljanjem dela ali na kak drug način: da pristanejo na delovne pogodbe, ki so v protislovju z odredbami te uredbe ali pa da delajo čez čas, ki ga določa ta uredba, bodisi v delavnicah ali pa doma. Ravno tako bo kaznovan podjetnik, če njegovi uslužbenci (nadzorniki, delovodje itd.) silijo delavce, da sprejmejo delavne pogodbe, ki so nasprotne tej uredbi ali pa da delajo čez

čas, ki je določen v tej uredbi, v delavnicah ali pa doma.

Opozarjamo poklicano oblast na to uredbo zato, ker se dela v Ljubljani pri večini podjetij 11 ur na dan in zato, ker so podjetniki sami priznali, da vsled velike brezposelnosti morajo delavci sprejemati tudi neugodne delovne pogoje. Kakor vidimo, tu nihče ne prosi oblasti za podaljšanje delovnega časa, ampak podjetnik da kratkoma polirju »befela«, da se dela 11 ur, stotine brezposelnih delavcev pa vsled takega postopanja podjetnikov gladujejo in često segajo k samomoru v svojem obupu.

Le par zgledov, kako so sadovi protizakonitga podaljševanja 8-urnega delavnika. 1. V Gruberjev kanal je padel in se utopil delavec Fr. Bregar. Zakaj, ni znano? Morda pa vendar ne, ker je imel preveč dobrot na svetu.

2. V Mostah pri Ljubljani se je obesil zletni stavb. delavec Fr. Vodovnik, doma iz Braslovca na Stajerskem. V pismu pravi, da mu pri sedanjih razmerah ni mogoče živeti. Zapustil je ženo in 2 neposkrbljena otroka.

Z ene strani pritiskajo oblasti, z druge podjetniki, ki računajo pri plačah le tiste grame, ki jih delavec mora zavžiti, da od lakote ne omaga, za obleko, stanovanje itd. pa naj skrbi ljubi Bog. Tako se tira delavstvo v obup in često v smrt. Oj blažena domovina...

Vsi podjetniki, ki zahtevajo več nego 8-urno delo so po gori omenjeni uredbi

zaslužili globo. Pričakujemo, da bodo oblasti energično nastopile, da se napravi konec protipostavnemu podaljševanju delovnega časa. Uredba govori jasno in določno, zato morajo podjetniki in njihovi polirji molčati in se ji pokoriti, ker upamo, da so tudi zakoni, ki naj ščitijo delavstvo, polnovredni in da si oblasti ne bodo dale dopasti tega, da bi že vsak polir smel nekažnjen prestopati zakonitih določil o delavnem času.

Sodrug, delavec, vi ste slepo orodje kapitalistov, ki Vas izrabljajo in skušajo v par letih izvleči iz Vaših krvavih žuljev in potnih srag milijone. Gorenja uredba o delovnem času Vas res ščiti pred prevelikim izkoriščanjem — na papirju ali Vaša prava in živa zaščita je pa Vaša organizacija, ki bo skrbela, da obljuba ne bo ostala le na papirju. Zato sodrug, ne sme biti nobeden delavec izven organizacije, ki je edina na mestu, da brani njegove interese. A kolikor delajo delavci v podjetjih čez 8 ur dnevno, v toliko gladujejo več brezposelni po cesti. Delavec, ki dela čez 8 ur dnevno, odvzema kruh svojim sotrpnikom, ki zato ne morejo dobiti dela. Sodrug! Eden za vse in vsi za enega. Okrepite svojo organizacijo, ker le močna, enotna, politično neodvisna strokovna organizacija je v stanju, da Vas brani pred objestnimi kapitalisti, ki žive od naših žuljev.

Živelo Osrednje društvo stavbinskih delavcev! Stavbinski delavec!

Dopisi.

Trbovlje. 9. aprila. Rudarji so danes organizirali zbirko za gladujoče ruske proletarce. Uspeh je bil lep, ter se je zbralo ta dan 34.167 K. Rudarji organizirani v Zvezi rud. del. so nabrali okoli 28.000 K. ostale organizacije in meščanske stranke 6.000 kron. Sodelovali so pri zbirki vse stranke in organizacije, ki tvorijo odbor za pomoč gladujočim v Rusiji. Soc. dem. ne sodelujejo v odboru, ker zahtevajo, da se denar pošilja direktno v Amsterdam, ne pa preko centralnega odbora v Ljubljani. Rudarji so pokazali, da se dobro zavedajo svoje človeške dolžnosti in darovali so za to zbirko po 40, 60, 80 K, ki so si jih odrgali od svojih gladnih ust. G. ravnatelj premogovnika je daroval 60 K.

Gorenja vsota se je poslala na čekovni račun ljubljanskega odbora. Rudarji bodo akcijo krepko nadaljevali in 1. maj bo posvečen zbiranju prispevkov, ki jih bodo trboveljski rudarji, čeprav sami lačni, poslali tovaršem v Rusijo. Bilo bi umestno, da tudi rudniška uprava, ki je pri denarju, če lahko za nakup Windisch-grätzove vile žrtvuje milijone, odrine primerne vsoto za to humanitarno akcijo.

Rudar.

Hrastnik. Dne 9. aprila od Zveze rudarskih delavcev sklicani javni shod, se vsled dežja ni mogel vršiti pod vedrim nebom, kakor je bilo določeno. Vkljub slabemu vremenu, so zavedni hrastniški rudarji, ki navadno stanujejo precej daleč izven kraja, prihiteli v velikih množicah in napolnili vse prostore gostilne »Senica«. Ker je v gostilni le za 350 do 400 ljudi prostora, so morali mnogi oditi, čeprav so bili zasedeni vsi hodniki in veža. Predsedoval je shodu s. Fr. Bedenik a zapisnikar je bil s. Pepelnak. Sodr. Peterkovič iz Trbovelj je razložil zborovalcem današnji položaj rudarjev in orisal važnost organizacije. Vsi so pozdravili v navdušenjem Zvezo rud. delavcev, ki je edina močna, nepolitična strokovna organizacija rudarjev. V debati so govorili ss. Bedenik, Postudenšek in Kovač ter so se razpravljale nove zahteve rudarjev, ker poteče njihova pogodba koncem tega meseca. Prisotni so izjavili odločno svojo pripravljenost braniti svoja prava, ki jim jih hočejo podjetniki vsak dan prikrašati, na vsak način do skrajnosti. Vsi zborovalci so bili edini, da je treba okrepiti in razširiti še bolj Zvezo rudarskih delavcev, ki je edina v stanju, da jim pribori izboljšanje njihovega položaja ter jim ohrani nedotaknjene njihove pravice, ki so si jih z mujo priborili. V najkrajšem času bo sleherni hrastniški rudar organiziran v Zvezi. Na shodu samem je pristopilo 100 novih članov.

Sodrug Hrastničani na delo! Živela močna Zveza rud. del!

Hrastničani.

Naprejevemu zavijaču. V šte. 84 od 13. aprila ste prinesli zopet skoz in skoz umazan članek, ne da bi se o stvari popreje preprčali. Mi Vam ne bi niti odgovarjali na ta izliv, če ne bi Vaša predrznost in zahrbtnost odgovarjala. Vaši redoviti metodi zavijanja resnice in klicanja policije na pomoč. Vaše klevete, ki so pri Vas že udomačene, niso tako imele nobenega vpliva in odmeva med razredno zavednim delavstvom, ali da ne bi širša javnost mislila, da je mogoče tudi ena beseda v njih na mestu, podajamo to izjavo:

Podpisana organizacija kot taka ni niti sklepala niti sodelovala ne pri sprejemu in ne pri kosilih dne 9. aprila povodom prihoda g. Hribarja v Trbovlje, še manj pa je dala komu pooblastilo, da v njenem imenu koga pozdravlja ali da gre h komu na obed.

Če je slučajno kak član organizacije ob tej priliki kaj storil, delal je to na lastno odgovornost in če je v tem bila kaka neprimernost, bo dotični za to odgovorjal pred vsemi organiziranimi člani. Jesih in Pristav niso kakor posamezne osebe nobena organizacija, organizacija tvori mase, in te mase so Vam trn v oči. A tudi sama zadeva glede Jesiha in Pristava stoji drugače, kakor je napisal v Vašem

listu zavijač, ki je očitno posnel to netočno vest po »Slov. Narodu«.

Sodrug Pristav je nagovoril g. Hribarja na postaji v Trbovljah dobesedno s temi besedami: »Gospod kraljevi namestnik! Prišli ste v to dolino solz trpljenja rudarskega delavstva; srečali bodele množice izsesanih lic teh črnih sužnjev, kopice bosih in sestradanih otrok teh trpinov izmed katerih stoji tu pred Vami eden, da Vam v imenu vsega tega trpinčenega delavstva prinaša kot dobrodošlico to-le poslanico, da smo vsi izmučeni, lačni in bos, po teh dolinah odmeva en klic — dajte nam kruha!«

Sodrug Pristav bi še bil nadaljeval s predočevanjem trpljenja rudarskih delavcev, da ga ni sam g. Hribar ustavil v govoru. Sodrug Jesih ga je ogovoril s podobnimi besedami in pri kosilu samem še pridal: »da so proletarci res prišli k tej mizi, ali ne na gostijo ampak zato, da povedo, da je na njihovih mizah bil do večera, je danes in bo tudi jutri le koruzen kruh in žganci, in še ti v nezadostni meri.«

To je točno stanje o stvari. Drugi udeleženci tega obeda so bili izslaniki II. rudarske skupine, a vsi so prišli k tej mizi, ker so bili prepričani, da se bo tu nadaljevala razprava o vseh pritožbah, ki so jih uložili rudarski delavci, drugič pa zato, da bi preprečili, da rudniška uprava in njeni pomagači ne bi uspeli pripraviti »štimunge«, da so vse pritožbe rudarjev neutemeljene in izmišljene. Med izslaniki II. rudarske skupine so bili tudi neorganizirani delavci. Mi smo principijelno na stališču, da naj organizacije ne pozdravljajo nobenih ministrov in torej tudi g. Hribarja ne. Postopanje, ki je temu nasprotno, zato ne odobravamo. Člani naše organizacije, ki so pri tem sodelovali, so poklicani, da se pred maso opravičijo in razložijo svoje postopanje. Masa jih bo sodila in če so ravnali napačno jih bo obsodila masa — a »Napreje« ne bo na noben način sodnik.

Kar se tiče sodruga Mlakarja, sploh ni bil ta dan v Trbovljah, ali zavijač iz »Napreje« se je moral obregnuti v njega in potem pridjati za vsako drugo besedo »komunista«, da bi na tak infamen način denunciral neodvisne strokovne organizacije, ker ne bi biti priveske nobene in torej tudi ne »Naprejeva« politične stranke, kakor komunistično leglo.

Zveza rud. delavcev.

Odgovor Naprejevi tajni policiji (št. 84 od 13. aprila 1922.). Gotova tajna policija je že zopet na nogah in me začela oblegati kakor trdnjavo, ki se ne poda kar tako pred zahrbtno, hinavsko politiko »Napreje«.

Kar sem naredil sem naredil javno in vprico člega delavstva, ker jaz sem mož, ki nimam in nisem imel nikoli kaj za skrivati pred delavstvom.

Ce sem se udeležil teh prireditvev sem storil zato, da sem predal čez 30 spomenc in pritožb o bednem stanju in o krivicah, ki jih trpe trboveljski rudarji, kar ne vem, če bi bili Vi, ki se danes delate tako bojevite, storili, Vi ki ste imeli oz. še imate ministre v svoji stranki in Vaš strokovni kongres v Tivoli, je vključil protestu veliko organizacij oz. njih članov odklonil združenje strokovnih organizacij ravno na inicijativno bivšega ministra Bukšeka, ki ga niste le pozdravili ampak katerega zavete celo sodruga. Tudi se niste obotavljali v Belgradu, Zagrebu in Sarajevu prejeti iz rok policije denar in imovino sindikatov, proti volji ogromne večine članov teh sindikatov.

Glede banketa ni bil v začetku noben izmed delavcev voljan, da se ga udeleži. Šele zadnji trenutke smo se odločili za to, ker smo bili prepričani, da se bode ob tej priliki skušalo od strani rudniške uprave vplivati na g. kralj. namestnika, glede tiste množice pritožb, ki smo mu jih zjutraj predali. Zato sem se čutil primorane, giti k banketu, čeprav nerad in s prepričanjem, da po pravici nima priprosti delavec tam kaj iskati.

Kar se pa tiče naše Zveze rud. delavcev je to neodvisna strokovna organizaci-

ja, ki ni ne Dimnikova, tem manj pa Zerkajova ali Hribarjeva, ampak poštna delavska organizacija, ki jo vodijo sami delavci in v kateri so organizirani sami delavci. In vam je žal, da se ta neodvisna organizacija v celi Sloveniji tako lepo razvija in hitro širi. Vi jo mislite hinavsko onetati z blatom, ali to Vaše blato se je ne prime.

Kakor nas hočete oblatiti pred delavstvom, da smo demokrati in buržujski, tako nas hočete na drugi strani zopet denuncirati pri oblastih, da smo komunisti. Pa to vse vam ne pomaga nič, ker delavstvo Vas pozna, in če Vam odgovorjam, storim to le zato da razkrinkam Vašo zahrbtnost in hinavščino, ki se ne straši niti najbolj podle denunciacije. Jezi Vas, ker je Čobalovstvu med rudarji odklenalo. A vedite, da bomo skrbeli, da še bolj zgine.

Toliko za danes, upam, da Vam bo zadostovalo, če ne prihodnjič še več.

Naj živi neodvisna strokovna organizacija!

Živela Zveza rud. delavcev.

Peter Jesih

Ljubljana. Podpirajo verižnike. Po stari Avstriji smo podedovali nekakšno disciplinarno sodišče, ki razpravlja v kazenskih zadevah svojih uslužbencev, katere naj zastopa zato iz osobja izvoljena komisija. Ta žalostna institucija pa ne odgovarja svoji nalogi, ker končno odločuje ravnateljstvo samo, ki na podlagi postranskih informacij in denunciacij, ki prihajajo od ljudi, ki imajo privatne zveze z ravnateljem, prav lahko napačno razsodi. Navajamo samo en slučaj kot dokaz našim trditvam: V zadnjem času sta suspendirana dva uslužbenca radi verižništva po disciplinarnem sodišču. Ali ni bila preiskava še dobro končana, je že ravnateljstvo dvignilo suspenzijo nad obema zvezarjema. Iz tega sledi, da je morala kakaj pomagati protekcija in precej mogočna priprošnja, ker je proti enemu izmed teh celo politična oblast protestirala, da ne sme vzeti čez mejo proti Trstu. Ali naše uprave se to malo tiče, ker je morala biti protekcija in priprošnja mogočnejša. Vprašamo sedaj, kako naj imajo uslužbenca zaupanje in spoštovanje do uprave ako ona sama dela izjeme in se ne drži obstoječih naredb in zakonov.

Rajhenburg. Manifestacija za neodvisno strokovno organizacijo. V nedeljo 9. aprila smo imeli čast obiskati prvi javni shod Jugoslovanske strok. zveze za katerega sta prišla poročati kar dva poslanca SLS in sicer minister na razpoloženju g. Gostinčar in g. Skoberne. Kot glavni govornik je nastopil g. Gostinčar, ki nam je pojasnil razmere ki vladajo v naši državi. Posebno se je obrnil proti zakonu o zaščiti

Dnevne vesti.

Napreje. »Delavske novice« so bile po Vašem mnenju že glasilo narodnih socialistov, komunistov, klerikalcev in novovejših celo demokratov. Vprašamo Vas ali so potrebna ta neresa sumničena, ki temelje na »sem misli, sem misli«. Ako ljubite delovno ljudstvo, delajte in iščite pota tudi Vi, da ustvarimo mogočno enotno fronto proti kapitalističnim strankam.

Politični falotje. Liberalna »Unija« je agitirala s sledečim ponarejenim pismom v rudniških revirjih, da bi privabila delavstvo v svojo kapitalistično stranko. Prepis Orig. 113./22. Slavno uredništvo »Delavskega lista« v Ljubljani. Prejel sem Vaš cenjeni list. Z veseljem ga pozdravljam, ker vem, da je Vaše delo rešilo za nas rudarje. Ustanovili smo si »Zvezo rudarjev«, ki pojde z Vami v boj za boljše bodočnost. Ivan Ravnika, rudar v Zagorju. Zagorje 6. marca 1922. Valentin Mlakar, strojevodja v Zagorju. To moje pismo lahko objavite.

Ugotavljamo sledeče. 1. Zveza rudarskih delavcev je neodvisna strokovna organizacija rudarjev v Sloveniji in nima z liberalno »Unijo« prav nobenih stikov. 2. Valentin Mlakar bivši narodni poslanec, rudar v Zagorju tega pisma ni pisal. 3. Valentin Mlakar in Ivan Ravnika sta člena »Zveze rudarjev« in nimata z liberalci prav nobenega stika.

Karakteristično je za današnje koruptne politične razmere, da se dobe taki banditje, ki zlorabljajo poštna imena uglednih delavskih borev, da dosežejo svoj umazan političen cilj v škodo delavskega naroda. To so banditje, ki spadajo v zapor in ne v politiko.

Razni kralji. V Severni Ameriki je navada, da se razni ljudje imenujejo »kralja« železnice, »kralja« jekla, »kralja« bom-

ti države in o redu in radu. H koncu je pozval delavstvo naj vsi pristopijo k njegovi zvezi. Med celim njegovim govorom je bilo vse mirno, tako da je g. poslanec mislil, da ima okrog sebe samo svoje pristaše, toda izkazalo se je drugače. Priglasil se je k besedi s. Močilnikar ki je v lepem govoru razložil navzočim, da so bile besede g. predgovornika lepe in sladke, obljube velike, toda dejanja njihova so pogubna za delavstvo. Pozivljal je zbrane klerikalce, naj pustijo svojo organizacijo (saj z njihovimi 15 člani ne pomenijo nič) in naj pristopijo v našo neodvisno strok. org. Saj mi Vam Vašega politič. prepričanja ne bomo jemali, bodite z nami edini vsaj v borbi za kruh, vsaj lačni in raztrgani smo vsi enaki.

Burno odobravanje navzočih je bilo dokaz, da je govoril vsem iz srca.

G. Gostinčar je skušal vtis govora zmanjšati, pa se mu ni posrečilo. Očital nam je g. dr. Dimnika in trdil, da smo kapitalisti, kar je izzvali vihar ogorčenja. pri zbranih delavcih. Odbornik Jug. strok. zveze Dacar se je kar penil od jeze in s pestjo zugačo proti nam kričal venomer »moj duš, da ste kapitalisti, in tako pokazal svojo pomanjkljivo izobrazbo. Nato je povzel besedo s. Hočevar, ki je v daljšem govoru dokazal, da delavstvo ne sme tvoriti priveske raznih polit. strank, ker je dokazano, da jih te samo izkoriščajo. Delavec mora imeti proste roke v strok. gibanju in zato je samo neodvisna strok. org., kjer je prostora za vse delavce, naj bode tega ali onega prepričanja, te ali one vere in narodnosti. Stavlja je na g. Gostinčarja vprašanje, zakaj ni glasoval proti izjemnim zakonom, ker mi smatramo, da so vsi tisti, ki so močle za zakon podprli in s tem navezali vseno delavstvu okove okoli vrata, da ne more ne živeti ne umreti. Vprašal ga je tudi, kako se lažje kaj doseže z eno močno neodvisno org. ali z več malimi strankarskimi organizacijami, ki so samo v podporo kapitala. S temi vprašanji je spravlil g. Gostinčarja v zadrego in je moral priznati, da je bolj ena močna kakor pa več slabih strok. org. H koncu se je hotel g. posl. Skoberne nekoliko iz ljudstva ponorečevati, češ, da ga zelo veseli, da je bil na shodu takšen »heč« kakor v kakšnem teatru. Imeli so na dnevnem redu še ustanovitev njih konzuma za Rajhenburg, ker so pa videli, da se na javnem shodu, kjer imajo od 120 ljudi samo 12 pristašev, ne da tako delati, kakor za kulisami, so popokali svoje akte in jo popihali vsi poparjeni v kuhinjo, kjer bodo sami med seboj vse uredili. Delavstvo je pa pokazalo, da se zaveda, da je njegovo mesto edino in neodvisno strok. organizacijo »Zvezi rudarskih delavcev«. — Rudar.

baza itd. — Če bi se tudi v naši državi udomačil ta naslov, bi bil n. pr. Velizar Jankovič »kralja« olja, a Pacelj »kralja« volov... (Iz belgrajske »Republike« z dne 16. t. m.)

Oster veter veje iz Rusije v smeri proti genovski konferenci. Z ozirom na terjatve antante, objavljajo ruski listi dopise iz vseh delov Rusije, kakšna opustošenja so vršili od antante najeti monarhisti. Posebno visok račun je predložila Sibirija za zlato, ki so ga odnesli Kolčakovci. Jaroslav zahteva odškodnino za opustošenje člega mesta. Ukrajina zahteva vse razdijane kraje in človeške žrtve, ravnatoka Georgija. — Ruski delegati v Genovi pred terjatvami antante že zategadelj ne morejo kapitalirati, ker bi jih sicer pometla nejevolja ruskega ljudstva doma.

Vsi državljani Ukrajine, ki so se borili proti sovjetski republiki v organizacijah Skoropadskega, Petljura, Djenikina in Wrangla, so glasom dekreta ukrajinskega sovjetskega centralnega izvršilnega odbora popolnoma amnestirani. Od amnestije so izzeti samo: Skoropadski, Petljura, Tjutjunik, Mahno, Wrangel, Kutepov in Savinkov.

Za gladujoče so darovali: Filip Sluga 4 D; Planinč Jožef 4 D; Sešek Franc 25 D; Kovač Franc 4 D; K. 5 D; C. K. 250 D; Habe Anton 16 D; Uzar Peter 72 D; Kitek 5 D; Odlazek Franc 20 D; Franc Pek 20 D; Kovač Anton 5 D; Kanceler Alojz 1 D; Novak Franc 10 D; Ambrožič Jože 10 D; Smajdek Franc 10 D; A. V. 100 D; Albin Zdovec 15 D; Jakob Cesar 10 D; Starin Josip 5 D. — Skupaj 343,50 D. — Preje 1484,50 D. Skupaj 1828 D.

Mladinski vestnik.

Razredno zavedne strokovne organizacije in delavska mladina.

Na današnji stopnji kapitalizma se stoji proletarski razred iz otrok, mladih delavcev in delavk ter iz odraslih mož in žen ali z eno besedo iz cele delavske družine. Otroci, ki so komaj stopili v življenje ter stari in slabotni očetje in matere, vsi so udeleženi pri kapitalističnem proizvodjanju. Toda danes, ko je na razpolago dovolj delovnih sil in ko je proizvodjanje tehnično dovršeno, ima kapitalist raje take delavce, ki imajo manj odporne sile in udano prenašajo kapitalistično izkoriščanje. In to so ravno ženske, otroci, mladi delavci in delavke. Zato vidimo,

da se te plasti vedno bolj pritegujejo k proizvodjanju, obenem pa so izročene najhujšemu izkoriščanju. *Danes lahko trdimo z vso gotovostjo, da se kapitalistično proizvodjanje poglavitno utrjuje vsled dela in izkoriščanja mladine.*

Tega dejstva velikske važnosti ne smejo prezreti razrednozavedne strokovne organizacije. Strokovne organizacije morajo imeti brez nadaljnjega na svoji strani in v svojih vrstah delavsko mladino, ako hočejo uspešno voditi boj proti kapitalističnemu izkoriščanju. Strokovne organizacije ne bi mogle z uspehom izvesti svojih nalog, ako bi delavska mladina zapustila njene vrste. Ako je resnica, da je mladina bodoča-

nost človeštva, potem je še večja resnica, da bo mladina varovala revolucionarni proletarski boj.

Buržuazija dobro ve, kakšne važnosti je vprašanje delavske mladine. Vso svojo pozornost, vse sile in sredstva je danes uravnala, da odvrne proletarsko mladino od strokovnih in drugih organizacij. Z namenom, da uspa delavsko mladino, organizira vsa mogoča športna, zabavna, telovadna in druga društva, z namenom, da uniči njeno razredno zavednost, da jo loči od ostalega razreda in da jo izrabi v boju proti delavskemu razredu. In ker mladina posebno rada drvi v taka društva, upa meščanstvo, da bo tudi proletarska mladina opustila svoj boj in prešla v tabor delavskih sovražnikov.

Strokovne organizacije, ki so v neposredni zvezi s proletarsko mladino, ne smejo tega dopustiti za nobeno ceno. One morajo uničiti škodljivi vpliv meščanskih društev, pritegniti v svoje vrste mlade delavce in mlade delavke in jih vzgojiti za odločne zavedne *razredne bojevnike*. Delavska mladina mora postati jak naraščaj strokovne organizacije. Če bo to storila, potem bo našla v delavski mladini neizčrpni rezervar sil za vse njeno delo in vse njene boje. Zločin pa stori strokovna organizacija, ako ne pritegne delavske mladine in jo prepusti buržuaziji. *Boj za osvoboditev proletariata je zgubljen, ako ne sodeluje proletarska mladina s svojim mladostnim navdušenjem in s svojo požrtvovalnostjo.*

Naše vaještvo.

Zadnjič smo nekoliko premotrivali razne stvari o našem kovinskem vaještvu. Danes poročamo nadalje o njih politiki in je že med njimi nesoglasje.

Kakor znano je naša mladina na dvoje organizirana t. j. telovadni društvi Orli in Sokoli, ki so pa v političnem mišljenju nasprotni. Ko se pa pride tak mladenič učiti v kako strojno tovarno, že v prejšnjem članku povedano v katere, je pa v njegovem interesu potrebno, da se še organizira v kovinsko soc. dem. str. Če ne gre prostovoljno, se pa pod pritiskom našega fantovsk. soc. dem. zaupništva mora. Za slučaj če si pa naš vajenec tudi v svojem mišljenju, klerikalnem ali liberalnem, noče s tem še bolj poslabšati že itak ne premil vajenški položaj, se mora tudi slepo pokoriti temu fantovsk. soc. dem. zaupništvu.

Če se začno razna taka politična razgovaranja med našimi vajenci, se pa ne po dolgem času vname prepri in sicer po večini v sedaj povedanem članku.

»Kje si pa ti ali pri Orlih ali pri Sokolih?« »Jaz sem pri našem naprednem društvu pri »Orlih« se glasi odgovor. »O ti krok... čuk«, se glasi iz vrst nasprotnega vajenca Sokola, »veš kaj, pri taki farški zalegi pa res ni mogoče biti.«

»Kaj te pa briga surovina sokolska, vi ste pa najhujši sovražnik naše vere,« se glasi res jako praktičen odgovor.

Sedaj pa vajenec, ki je že organiziran.

»Kaj bodeta pa vidva, kaj pa imata dobrega pri Vaših strankah, ampak mi če imamo prelahko plače pa jih naša soc. dem. zaupništvo pritisne t. j. lastnike, pa morajo nam povišati se reče ne nam vajencem, ampak pomočnikom.«

Zagovor obeh zgoraj navedenih je včasih enak ali vsaj sličen: »Ja ti moraš sedaj plačati organizacijo 4 K na teden, nam pa ni treba še posebej se oglasi vajenec sokol, »pa vi ste takorekoč protidržavni elementerji, ker vi imate namen uničiti kapitalizem, ste zoper vse kar zatira delavstvo ne kar zatira stranko.« Drugi vajenec Orel, »oj ta soc. dem. stranka ne pozna nobene vere, je za liberalci glede katoličanstva ta prva.«

Taki in enaki slični prizori se dogajajo pogostokrat med našim vajenstvom.

Zato bi bilo jako potrebno za obče vaještvo društvo brezpolitičnega značaja, ki bi imelo več odsekov n. pr. telovadni, pevski, dramatični, godbeni itd., da bi se izobrazilo tako, kakor je njim v bodočem življenju potrebno.

Za slučaj če bi mu pa bilo potrebno, da se politično tudi izobrazijo, se bi zavzelo za tako stranko, ki bi delovala za njih interese ne pa, da bi jih prodajala po zbornicah in parlamentih. To je nemoralno, to morejo storiti le ljudje ki si niso gospodarji čez samega sebe in bi radi prevladali nad delavstvom ter, da bi jih to mislečo delavstvo imelo za rešilne faktorje.

In tega je zmožna ter si tudi domišljuje naša intrigantna soc. dem. stranka, ki je zlo vsega našega delavstva, ter tudi v naših krogih najbolj razdira složnost s svojimi spletkarijami, kakor tudi zahrbtnimi obljubami.

To piše vajenec, ki mu je na tem, da se njegovi sodruzi v poznejšem času ne bodo dali slepiti od raznih za nje neprijaznih strank ter, da se bo znalo varovati vseh zahrbtnih njemu nasprotnih političnih demagogov.

Poglejmo nekoliko našo mladino kakšna je: blede, suha, upadla in večinoma male slabotne rasti. Kdo je kriv? Nekoliko je kriva svetovna vojna v kateri je naša mladina trpela silno pomanjkanje hrane, sedaj ob koncu nje pa je kriva slaba uprava in razni nedostatki za naše vaještvo.

Nekje tam v Beogradu se prereševava dan za dnevno važna posvetovanja, prireajo se vedno novi ministrski stolčki, naj se še eden naredi v zaščito in kulturo naše delavne mladine ter njo nadaljne izobrazbe, če ne, bodo ti gospodje želi tak sad, kakoršnega so se jali.

Zna se pojaviti sad sovraštva, delomrznja že v teh mladih srcih našega kovinskega vaještva, ki bi pozneje utegnili škodovati, ako prav ne po svoji volji, temveč po drugih intrigantnih kašipotih. H koncu se upa vse najboljše od našega kovinskega vaještva, saj bo to samo izprevidelo, katera pot je prava do skupnega proletarskega delavstva. Živelo kovinsko napredno vaještvo! *Zavedni ključ. vajenec.*

katere pa je treba zelo pogosto nadomestiti z novimi.

Če le mogoče, se mora sobo bolnika popolnoma oprostiti vsakih muh in skrbno zapreti pred njimi okna s pomočjo mreže. Predvsem je treba paziti, da ne morejo muhe priti v dotik s pljuvalnim loncem, na papir z izpljunki, na roke ali pa na ustnice jetičnega. — Radi snažnosti in varstva je treba, da bolnik nima brade ali brk, ali pa se mu jih prav na kratko pristriže.

Za postrežbo bolniku so najbolj — proti daljnemu razširjanju jetike — zdravi ljudje, ki imajo veselje do dela, in snaženja. Vsakomur, ki živi skupno z jetičnim, je treba paziti, da ostane pri

zdravju in se kolikor mogoče drži rednega življenja. Če človek živi skupno z jetičnim, mora skrbeti, da napravi vsaj eno uro na dan sprehoda v svežem zraku. Če se na vse to pazi, tedaj je izključena vsaka nevarnost okuženja radi življenja skupno z jetičnim. Poleg tega, da ne obstaja nobena nevarnost za zdravega, so tudi za pacienta samega s tem dani pogoji, da lahko zopet okrevi.

Proletarcu bo težko ravnati se točno po teh navodilih. Njegov položaj medznega sužnja mu tega ne dopušča. Stavbinkemu delavcu zlasti je to prav očitno. Zida hiše, zida hiše, sam pa nima nobene. Toda stori naj vsaki delavec, kar zmore, da se tudi on okoristi z zdravniško vedo. (Po Prosv.)

Pripravljajte se za proslavo 1. maja.

Letos se bo praznoval delavski praznik v znamenju solidarnosti vsega razredno zavednega proletariata.

Sodruzi! 1. maj bodi posvečen gladojočemu ruskemu proletariatu. Zbirajte ta dan povsod!

Opuščajte letos na delavski praznik kolikor mogoče hrupne zabave, ker proletariati slavi svoj praznik letos v dobi največjega terorja, in to

ni čas za popivanje veselja. Prirejte rajše mesto tega resne predstave, predavanja (n. pr. o gladojoči Rusiji).

Zbirajte naročnike za majski list. Majska številka izide dne 27. t. m. z bogato vsebino izven naročbe in se bo prodajala po 2 D. Sodruzi ki hočete dobiti majski list javite to do 25. t. m. ter pošljite obenem zanj 2 D na naše upravnništvo.

J. B.:

Dva svetova.

V novodobnem družabnem življenju si stojita nasproti dva družabna nazora: **meščanski in proletarski.**

Okoli meščanstva se zbirajo vsi oni, katerih življenje temelji na izkoriščanju delovnih slojev: buržuazija v ožjem pomenu besede, katera si stavi za življenski cilj kolikor mogoče udobno in razkošno življenje, ki ga doseže potom trgovskih spekulacij na račun konsumenta; kapitalisti, ki si prilagajajo izključno last nad proizvodnimi sredstvi. K meščanstvu moremo končno prištevati tudi one, ki so se navzeli meščanskega duha ter stremijo za tem, kako bi se na stroške ljudstva povzpeli do udobnega meščanskega življenja.

Bistvo meščanskega stremjenja obstoja v sebičnem izkoriščanju. Sebičnost meščanstva ne pozna nobenih mej. Tudi ne izbira sredstev za dosego svojega cilja. Da le doseže svoj cilj — bogastvo in udobno življenje — za to mu gre. Brezobzirno liči preko vseh ovir, pa naj bo ta tudi človeško bitje. Da le doseže svoj cilj, to je zanj vrhovni nagib v vsem stremljenju. Zlasti v nižjih slojih, v delavcu in kmetu, ne vidi meščanstvo drugega ko stroj in orodje, ki naj mu služi v dosego njegovega cilja. Meščanstvo še nikdar ni zrló v nižjih slojih človeškega bitja. Tudi nesebičnost, v kolikor jo kažejo posamezni člani tega razreda, je navadno dobro preračunana ter stremi za dobičkom tudi na dobrodelnem polju. **Vse, kar kaže meščanstvo na zunaj lepega in plemenitega, je vedno več ali manj le — maska za njegove zločinske namene.**

Proletarci so pa vsi oni, ki ne posedujejo nobenih proizvodnih sredstev in so obsojeni na mezno suženstvo v današnji kapitalistični družbi. Iste cilje kot proletariati pa mora imeti tudi revni kmet, ki ga kapitalistični družabni red vedno bolj proletarizira.

Značilna poteza delovnega ljudstva je dejstvo, da si pridobiva svoj vsakdanji kruh s svojimi lastnimi rokami, da si zagotavlja svoj življenski obstoj s poštenim delom in da ne izkorišča svojega bližnjega s spekulacijami.

To je dejanski položaj v človeški družbi: na eni strani izkoriščevalci, na drugi strani izkoriščani sloji.

Preko tega dejanskega stanja ni mogoče iti. Tudi ni mogoče rešiti novodobnega socialnega vprašanja, ne da bi se nasprotje med buržujskim in proletarskim svetom na kakršenkoli način odpravilo, ali vsaj premestilo.

Meščanstvo in delovno ljudstvo tvorita vsak zase svoj svet. Njun delokrog, njuno mišljenje in njuno stremjenje so si v bistvenem, načelnem nasprotju. Če bi meščanstvo zapustilo svoje stališče, bi se s tem proletariziralo in odreklo svojim namišljenim predpravicam; postalo bi družabno pošten član človeške družbe.

Med meščanstvom in delovnim ljudstvom je nepremostljiv prepad: če bi trajno zavladovala gonilna sila meščanstva — izkoriščanje nižjih slojev, bi se s tem priznala zmaga družabnega

zla nad družabnim dobrim. A človeštvo tega ne bo smelo nikdar končno veljavno pripustiti, ker bi se s tem odreklo svojemu človeškemu dostojanstvu in bi pogazilo za vedno načelo socialne pravičnosti.

Nikdar ne bo mogoče najti točke, ki bi mogla premestiti proletarski in meščanski svet. To dejstvo pa nalaga delovnemu ljudstvu strogo **dolžnost proletarske solidarnosti**. Ko bo prodrlo to življensko načelo delovnega ljudstva, da se je treba združiti na podlagi delavske solidarnosti v enotno, močno organizacijo, šele tedaj bo mogoče rešiti nujno nasprotje med meščanstvom in delovnim ljudstvom.

Glavna ovira pri rešitvi novodobnega socialnega vprašanja je meščansko prepričanje, da mora brezpogojno ostati sedanjí družabni red in, da je svobodna konkurenca in sebičnost gonilna sila človeškega napredka. Neizogibno posledico tega prepričanja vidi in čuti človeštvo danes: V socialnem oziru brezmejno kopičenje bogastva in bajna razkošnost in udobnost na eni in vedno večja beda in pavperizem (obubožanje) na drugi strani; na političnem polju pa najhujša reakcija.

Vsi oni, katerim je ležeče na tem, da se odpravi to krivično socialno stanje, se morajo brezpogojno in odločno postaviti na stran izkoriščanih in zatiranih ter opustiti dosedanje **malomeščansko ideologijo (način mišljenja)**. To je plemenito in človeško. Razširjajo naj med delovnim ljudstvom misel, da načelo socialne pravičnosti more zmagati nad socialno krivico le, če se vsi izkoriščani sloji organizirajo v enotno, razredno zavedno in solidarno organizacijo proti izkoriščevalcem in socialnim trotom. To je naš novodobni socialni evangelij. Povdarjamo pa, da **ni treba nobenega nasilja, ker socialno vprašanje se da prav lepo rešiti potem mirnega razvoja**. Res je, da se meščanstvo ne bo nikoli prostovoljno odreklo izkoriščanju delovnega ljudstva, ker je to njegov življenski interes. Zato pa naj se delovno ljudstvo združi čimprej v enotno organizacijo na čelu delavske solidarnosti in naj jo vsestransko in smotreno izvede, pa bo buržuazija v doglednem času prisiljena spremeniti svoje mišljenje in se poprijeti poštenega dela — ali pa izginiti. Ko bo delovno ljudstvo solidarno organizirano, se bo tudi socialno vprašanje moglo rešiti temeljito in pravično potem mirnega razvoja, brez obupnih revolucionarnih poskusov, ki delovnemu ljudstvu v današnji reakciji neizmerno škodujejo.

Proti reakcionarnemu meščanstvu se moremo uspešno boriti le potem močne strokovne organizacije, ki nam je po ustavi dopuščena. V tem smislu delujmo — seveda razredno zavedno in solidarno!

Listnica uredništva: Dopise in članke za majski spis prosimo poslati do 23. t. m. Listnica upravnništva: Prosimo, da naročniki, ki lista ne dobijo mogoče vsled nenatančnega naslova, pišejo na »Delavske Novice«.

Kako se varujemo pred jetiko?

Ako imamo v hiši red in strogo pazimo na snago, tedaj se nam ni treba prav nič bati jetike, dasiravno imamo bolnika. Kljub temu je zelo dobro, da sta bolnik in oni, ki mu streže, ločena od ostalih oseb v družini na druge člane družine.

Redno odstranjevanje vseh izpljukov od jetičnega je najvažnejše sredstvo, da se zavarujemo pred okuženjem, kajti bolezen se najhitreje razširja ako se nabere mnogo izsušenih izpljukov jetičnega človeka. V takem slučaju moramo najstrožje paziti, da pljunke takoj odstranimo in uničimo. Bolnik naj ima vedno pred seboj kos papirja, na katerega naj pljuva. Papir se potem lahko sežge, kar se mora tudi storiti. To je najcenejše sredstvo, da se izpljunke takoj in popolnoma lahko uniči, ker se mora paziti, da se nikdar ne uporablja po dvakrat ali večkrat enega papirja. Bolnik sam mora paziti, da ne pomaže svojih rok na onem papirju in mora roke in usta večkrat umiti. Pljuvalna škatlja iz kleja in kovine ima veliko številko izkov papirja, ki se jih po uporabi odtrgava; tako škatlo se dobi po vseh modernih lekarnah. Stane približno 3 K. ena. Posebno praktična je taka škatlja, ako ma pokrivalo, katero zabranjuje muham, da ne morejo priti v dotik z vsebino v škatli. Kadar se sežiga vsebino škatlje, tedaj je tudi treba, da se jo napolni z žagovino in vse skupaj sežge. Kjer se uporabljajo pljuvalni lonci, je treba vsako jutro ga napolniti s približno kvartom vode in primešati žlico karbolne kisline.

Vsak dan se mora pljuvalni lonec v stranišče izprazniti. Ako stranišče nima vodnega izpiralnika, tedaj je treba vsebino pljuvalnega lonca izprazniti daleč proč od stanovanj.

Ravnatako je nekaj najvažnejšega, da si bolnik pri kašljanju prikrije usta z robcem ali papirjem. Tudi taki robci ali papirji morajo biti takoj po uporabi sežgani. Če slučajno pride kaj pljunca na kak prt, obleko, tla ali pohištvo, tedaj je treba, da se dotično mesto takoj izpere z dvema žlicama pomešane karbolne kisline (ki je strup) v približno pol kvartu vode in pusti, da se okuženi prostor na predmetu najmanj dve uri napaja s to tekočino. Še tedaj je treba onesnaženi prostor skrbno izčistiti. Paziti moramo, da ne uporabljamo posode (kakor krožnike, nože, vilice, žlice itd.), katerih se bolnik poslužuje pri jedanju in da se to posodo takoj po uporabi opere s sodo, raztopljeno v topli vodi. Servijete, prti, žepni robci, ručke in vsa pregrinjala na bolnikovi postelji morajo biti pogosto dobro prekuhana še prej, kakor se jih da med drugo perilo. Prostor, kjer biva bolnik, morajo biti nad vse snažni in nikdar se ne sme v njih opravljati kakkega dela, ki bi povzročalo, da bi se dvignil od tal prah, ki gotovo vsebuje nevidna okužljiva telesa, ki so se oprostila bolnika med kašljanjem ali dihanjem. Nezdravi prah se najboljše odstrani, ako se v sobi bolnika potrese tla s koščki papirja, žagovino ali drevesnim perjem,